

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 111/16
Luksemburg, 13 października 2016 r.

Wyrok w sprawie C-294/15
Edyta Mikołajczyk / Marie Louise Czarnecka i Stefan Czarnecki

Prawo Unii ma zastosowanie do powództwa o unieważnienie małżeństwa wniesionego przez osobę trzecią po śmierci jednego z małżonków

*Jednakże osoba inna niż jedno z małżonków, która wnosi takie powództwo, może powoływać się
wyłącznie na niektóre z podstaw jurysdykcji przewidzianych przez to prawo*

W 2012 r. Edyta Mikołajczyk wniosła do sądu polskiego pozew o unieważnienie małżeństwa Stefana Czarneckiego (zmarłego w dniu 3 marca 1971 r.) i Marie Louise Czarneckiej, zawartego w 1956 r. w Paryżu (Francja). W pozwie tym wskazała ona, że jest spadkobierczynią testamentową Zdzisławy Czarneckiej, pierwszej żony S. Czarneckiego, która zmarła w dniu 15 czerwca 1999 r. Zdaniem E. Mikołajczyk małżeństwo S. Czarneckiego i Zdzisławy Czarneckiej, zawarte w dniu 13 lipca 1937 r. w Poznaniu (Polska), istniało jeszcze w momencie zawarcia małżeństwa przez S. Czarneckiego i Marie Louise Czarnecką, wobec czego to ostatnie małżeństwo stanowiło związek bigamiczny i z tego powodu powinno zostać unieważnione. Marie Louise Czarnecka podniosła z kolei niedopuszczalność powództwa o unieważnienie małżeństwa z powodu braku jurysdykcji sądów polskich. W jej przekonaniu powództwo to powinno być zostać wytoczone przed sądem francuskim.

W prawie polskim unieważnienia małżeństwa z powodu pozostawania przez jedno z małżonków w poprzednio zawartym związku małżeńskim może domagać się każdy, kto ma w tym interes prawny.

Rozporządzenie Unii dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej¹ ma w szczególności zastosowanie, bez względu na rodzaj sądu, w sprawach cywilnych dotyczących rozwodu, separacji lub unieważnienia małżeństwa. Zgodnie z art. 3 ust. 1 lit. a) tiret piąte i szóste rozporządzenia sprawy dotyczące tych kwestii są objęte między innymi jurysdykcją państwa członkowskiego, na którego terytorium 1) powód lub wnioskodawca ma zwykły pobyt, jeżeli przebywał tam od przynajmniej roku bezpośrednio przed wniesieniem pozwu lub wniosku; lub 2) powód lub wnioskodawca ma zwykły pobyt, jeżeli przebywał tam przynajmniej od sześciu miesięcy bezpośrednio przed wniesieniem pozwu lub wniosku i jest obywatelem tego państwa członkowskiego.

Rozpoznający apelację Sąd Apelacyjny w Warszawie wystąpił do Trybunału z pytaniami, po pierwsze, czy wskazane rozporządzenie ma zastosowanie do powództwa o unieważnienie małżeństwa wniesionego przez osobę inną niż jedno z małżonków po śmierci jednego z nich, i po drugie, czy taka osoba może powoływać się na podstawy jurysdykcji przewidziane we wspomnianym przepisie rozporządzenia.

W ogłoszonym dzisiaj wyroku Trybunał zauważył, że jeżeli chodzi o kwestię stosowania rozporządzenia, akt ten wymienia wśród spraw, które są objęte zakresem jego stosowania, sprawy dotyczące unieważnienia małżeństwa, bez wprowadzenia rozróżnienia w zależności od daty wniesienia powództwa w odniesieniu do śmierci jednego z małżonków lub w zależności od

¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz.U. 2003, L 338, s. 1; sprostowanie Dz.U. 2009, L 347, s. 32).

tożsamości osoby uprawnionej do jego wniesienia. Ponadto powództwo o unieważnienie małżeństwa wniesione przez osobę trzecią po śmierci jednego z małżonków nie figuruje wśród spraw wyłączonych z zakresu stosowania rozporządzenia. Taka wykładnia znajduje potwierdzenie również w celu, którego realizacji służy omawiane rozporządzenie, ponieważ akt ten ma przyczyniać się do utworzenia przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w ramach której zapewniony jest swobodny przepływ osób.

Trybunał stwierdził, że wyłączenie powództwa o unieważnienie małżeństwa z zakresu stosowania rozporządzenia mogłoby zwiększyć brak pewności prawa związany z brakiem jednolitych ram prawnych w omawianej dziedzinie.

Wreszcie Trybunał podkreślił, że okoliczność, iż powództwo o unieważnienie małżeństwa dotyczy małżeństwa, które ustało w wyniku śmierci jednego z małżonków, nie oznacza, że taka sprawa nie mieści się w zakresie stosowania rozporządzenia. Niewykluczone jest bowiem, że dana osoba może posiadać interes w unieważnieniu małżeństwa, nawet po śmierci jednego z małżonków. Jakkolwiek taki interes należy oceniać w świetle właściwego uregulowania krajowego, to nie istnieje żaden powód, aby pozbawić osobę trzecią, która wniosła powództwo o unieważnienie małżeństwa po śmierci jednego z małżonków, możliwości skorzystania z jednolitych norm kolizyjnych ustanowionych rozporządzeniem.

Trybunał stwierdził zatem, że powództwo o unieważnienie małżeństwa wniesione przez osobę trzecią po śmierci jednego z małżonków jest objęte zakresem stosowania rozporządzenia.

W odniesieniu do podstaw jurysdykcji przewidzianych w art. 3 ust. 1 lit. a) tiret piąte i szóste rozporządzenia Trybunał zauważył, że przepisy te przyznają, pod określonymi warunkami, sądom państwa członkowskiego, na którego terytorium ma zwykły pobyt powód lub wnioskodawca, jurysdykcję w zakresie orzekania o rozwiązywaniu związku małżeńskiego.

W tym względzie Trybunał przypomniał, że reguły jurysdykcyjne ustanowione w tym rozporządzeniu mają na celu ochronę interesów małżonków, uwzględnienie mobilności osób, a także ochronę praw małżonka, który opuścił państwo zwykłego wspólnego pobytu.

Trybunał wywiódł z tego, że chociaż powództwo o unieważnienie małżeństwa wniesione przez osobę trzecią jest objęte zakresem stosowania rozporządzenia, to ta osoba trzecia musi podlegać regułom jurysdykcyjnym zdefiniowanym w interesie małżonków. W konsekwencji pojęcie „powoda lub wnioskodawcy” w rozumieniu rozporządzenia nie obejmuje osób innych niż małżonkowie, a zatem osoby trzecie nie mogą powoływać się na podstawy jurysdykcji przewidziane w art. 3 ust. 1 lit. a) tiret piąte i szóste wskazanego rozporządzenia.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793